

Dátum: 2021. 05. 31.
Tárgy: restaurálási dokumentáció
Készítette: Egervári Márta főrestaurátor, szakrestaurátor

Laczkó Dezső Múzeum
8200 Veszprém Török Ignác u. 7.
Tel.: +36 88 789-791, Fax: +36 88 564-321

Tartalom:

tárgyak leírása, állapotfelmérése
és restaurálási dokumentáció képekkel

DOKUMENTÁCIÓ

Platán Kft. kezelésében lévő, Kékfestő Múzeum gyűjteményébe tartozó

BÓDY IRÉN KÉKFESTŐ KÁRPITOK KONZERVÁLÁSA

Szolgáltató: Laczkó Dezső Múzeum

Székhelye: 8200 Veszprém, Török I. u. 7.

Adószám: 15426053-2-19

Képviseli: Péterváry–Szanyi Brigitta

Kezeléseket végezte: Egervári Márta textilrestaurátor művész

Dokumentáció tárgya:

Bódy Irén kékfestő kárpitok kezelése

- 97.3.1-3. leltári számú, három tagú, kékfestő falikárpit. Vászon indantrén.
480 cm x 345 cm. Bódy Irén, Szombathely 1972.

Tárgyleírás:

97.3.1–3. leltári számmal rendelkező **'Kékparadicsom'** címet viselő kékfestő falikárpitok anyaga vászon, együttes méretük 480 cm x 345 cm, technikáját tekintve kékfestő textilfestési eljárással, indantrén festékekkel készültek.

A művésznő egyedi, speciális kékfestő dúcait elemként, motívumként kezeli, ebből építi fel kompozíciója képi világát.

A három darabból álló tárgy együttes a bibliai paradicsomot jeleníti meg, a paradicsomi állatokkal, a tudás fájával és az emberpárral. A kompozíció első és harmadik darabján virágos háttérből növényi és geometriai motívumokból felépülő állatalakok emelkednek ki. A tárgy együttes második darabján virágokat és almákat formáló háttérből bontakoznak ki a kompozíció központi alakjai, a szintén geometriai és növényi mintákból kialakított emberpár, és a tudás fája.

A tárgy együttes mind három darabjának bal alsó sarkában látható a művésznő neve.

A művet Bódy Irén legfontosabb alkotásaként tartják számon. 1972-ben Szombathelyen készült, amely a Kékfestő Múzeum tárgyi gyűjteményébe 1977 áprilisába került be, korábban az Iparművészeti gyűjteményében volt.

Állapot felmérés

A három darabból álló sorozat évtizedek óta szabadon, védelem nélkül látható a valahai kékfestő műhely padlásterében, ennek következtében anyagszerkezete, szakítószilárdsága meggyengült, megfakult, rozsdá, rovarbábok, pókháló, por és vakolat szennyezi. A rövidebb oldalak mentén több kisebb hasadás keletkezett, a sarkok megnyúltak. Az anyag pöndörödik, hullámosodik. a fehér területeken pedig megsárgult. Ezek a részek mutatják jól, hogy mennyire elsavasodott az alapanyag. A korábbi felszegelések nyomán rozsdá és kisebb szakadások vannak a rövid szélek mentén.

A 2020 pályázaton nyert 400 000Ft a három tagú kárpit tisztítását, kémiai stabilizálását és a kisebb szakadások összevarrását fedezi. Újabb hosszútávú bemutatásához a közeljövőben alátámasztásra, modern, műtárgybarát, UV mentes kiállítási módra van szükség. Jelenleg csökkentett UV, megfelelő páratartalom és felfüggesztési mód kialakítására van lehetőség.

A tépőzáras felrögzítéskor a tépőzár hátoldalát egy lécre rögzítjük, amely a falra kerül. A lécs vastagsága megadja azt a távolságot amely a kárpit és a fal között lesz a felfüggesztés után.

A meghullámosodott, elgyengült anyag tisztítás szálára igazítás előtt.

Rozsdafoltos, eldeformálódott, szennyezett sarkok.

Kárpitok szín és hátoldali állapota kezelés előtt.

Megsárgult, elsavasodást mutató részek.

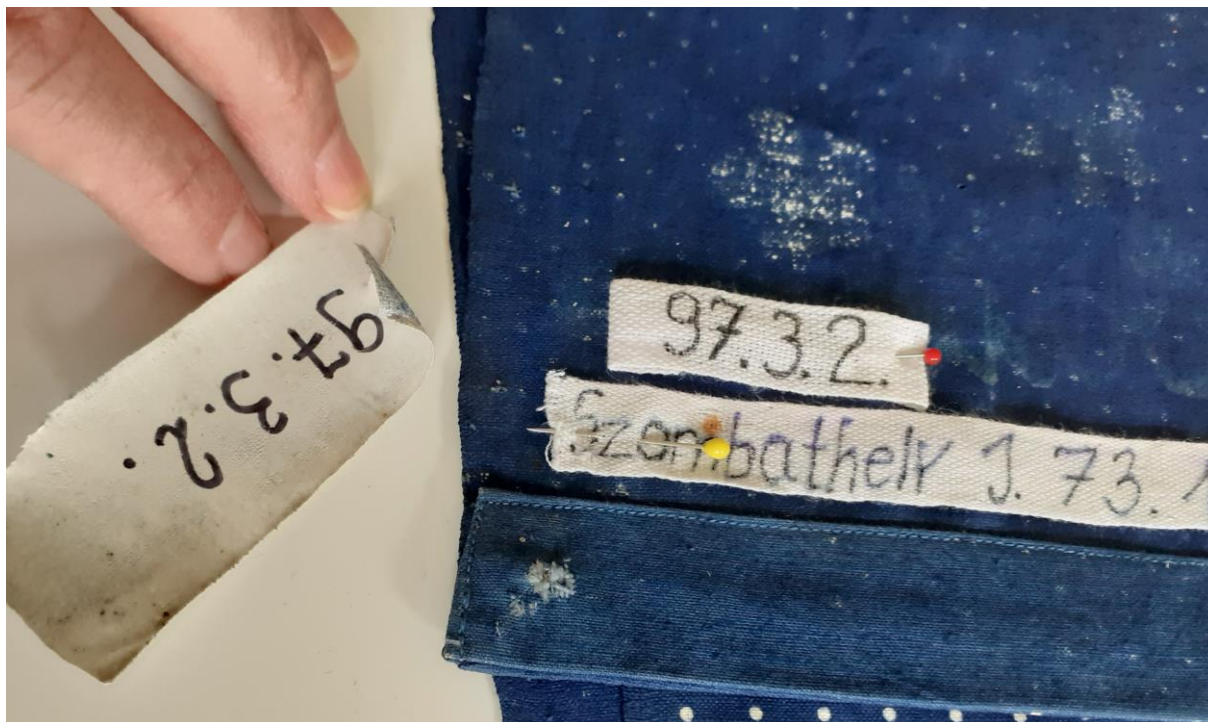

A kárpitok gyűjteménybe kerülésekor a leltározás során szigetelő szalagra írt leltári számokat ragasztottak, amik idő közben belepréselődtek, ivódtak a tárgy anyagába.

Kezelések:

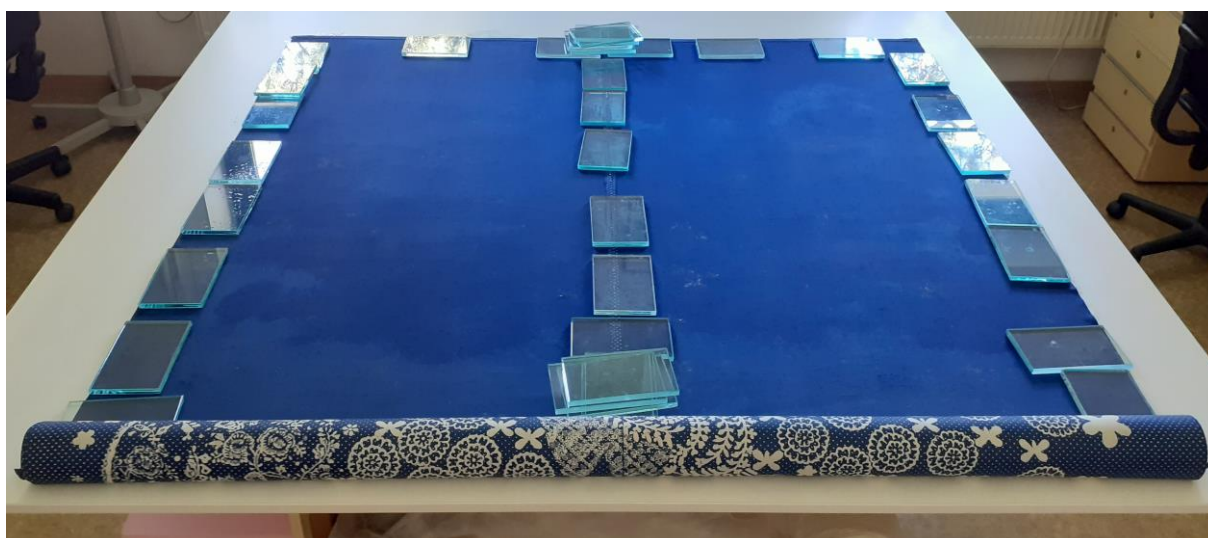
A felületi, poros szennyeződéseket műtárgyvédelmi használatra alkalmas valódi szőr kefésszűrővel, tüll hálón keresztül, porszívózással távolítottam el.

A tárgyba olvadt szigetelőszalagos leltári számokat Etil-metil-Ketonnal duzzasztottam, majd mechanikusan eltávolítottam egy spatulával. Az Iparművészeti Számoszó szalagján megerősítettem a feliratot textil jelölővel, a szigetelő szalagos számot pamut Danubia szalagra cseréltem.

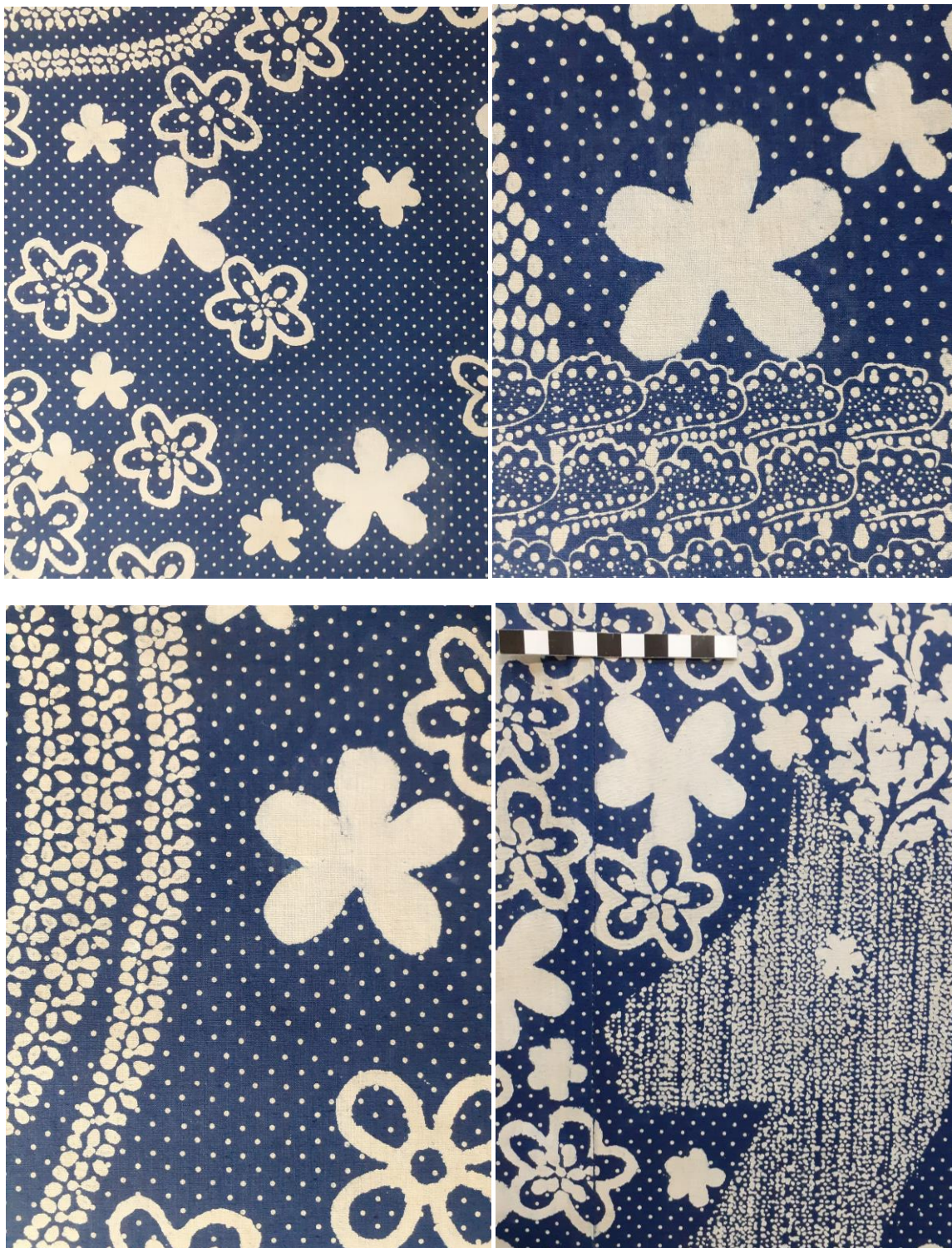

A kárpitok pamutvászon anyaga sok helyen foltos és megsárgult. A megsárgult területek az oldószeres próbákra nem reagáltak, ami azt a feltevést igazolja, hogy maga az alapanyag romlásából ered a sárgulás, sötétedés. Ezeket a lebontódott rost részleteket eltávolítva nem csak esztétikai javulást érhetünk el, hanem kémiai a stabilitást is elősegítjük, mivel a lebontódott részek instabil molekulái katalizálják, felgyorsítják a további bomlási folyamatokat. Az előzetes színezék levérzési próbák alapján a kék indantrén a hosszabb nedvesítés után a fényét veszti, megfakul. Ennek elkerülése érdekében helyi tisztítást, komplexképzős, szappanhabos (zsíralkohol-szulfát) tisztítást végeztem a leginkább megsötétedett, besárgult, megbarnult, eredetileg fehér mintarészleteken. A teljes tárgy gyors nedvestisztítására ez után került sor. Mivel a kárpitok hosszabbak mint ami a mosókádba elfér, ezért két-két részletben tisztítottam mindegyiket. Az épp nem kezelt részt egy vízhatlan hengerre tekertem a kád végében. Tisztító szerek közül a Hostapon-T nevű tenzid vizes oldatát alkalmaztam.

Öblítés után szálára igazítva, lesúlyozva szárítottam a tárgyakat. Ez is két-két részletben volt elvégezhető, mivel a vízhatlan asztallapunk 190cm x 280cm a tárgyak pedig darabonként 160cm x 345cm méretűek.

Szálára igazítás, szárítás részletei

Kárpitok részletei a külön előtisztított részekről

Tisztított, szálára igazított kárpit első tagjának részlete

Végül a pamut köpperszalagra gépelt tépőzárát a szalag széle mentén felférceltem a kárpitok felső szélére. Az előző, csiszolatlan szálkás lécre szögelt rögzítés helyett a műtárgyvédelmi szempontból megfelelő, tépőzáras rögzítést kárpitok szakszerűbb kiállításba helyezése érdekében, amely egy úttal biztosítja, hogy a kárpit ne érintkezzen közvetlenül a fallal.

A dokumentációt készítette a szolgáltató részéről:

Név: Egervári Márta, restaurátor művész

Tel.: 20 548 3154

E-mail: egervari.marta@ldm.hu

Szakmai beszámoló

Bódy Irén falikárpit restaurálása

NKA

Közgyűjtemények Kollégiuma

Pályázati azonosító: 204111/04321

A Gróf Esterházy Károly Múzeum *Bódy Irén falikárpitok restaurálása* című pályázat keretén belül 400 000 Ft támogatásban részesült. A megítélt támogatási összeg az eredetileg tervezett öt kárpit helyett a három legértékesebb műtárgy restaurálási munkálatait fedezte.

Ennek keretén belül a **Kék Paradicsom** (L.sz.:97.3.1-3.) falikép sorozat tisztítására, szálígazítására került sor.

A kárpitok restaurálásával Egerváry Márta textilrestaurátor művészt bíztuk meg. A textileken elvégzett munkálatok mellett a tárgyak kiállításra való előkészítése is megtörtént, a textilek felső, belső szegélyére varrt tépőzár formájában. Az elhalványult leltári számok és azokat tartalmazó szalag megerősítésére is sor került.

A textilek a restaurálás előtt a Kékfestő Múzeum szárítópadlásán voltak kiállítva 1991 óta, ahonnan kiemelve kerültek egyből a restaurátor műhelyébe.

A visszaszállítás után a textileket eredeti helyükre tettük vissza, felfüggesztésük fa léccel, rögzítésük a lécre tépőzárral történt.

A szárítópadlás nagy belmagasságú, jól szellőző helyiség, mely a fényviszonyokat illetően is megfelel az előírásoknak (A helyiség sötétítése spalettával biztosított).

A tetőszerkezet héjazata rendben van, ezért a beázás kockázata nem áll fenn. A képen látható beázás nyomok a tető rendbe tétele előtről származnak.

Az életmű kiállítás legkiemelkedőbb darabjának visszakerülésével Bódy Irén munkásságát megkoronázó trilógiát műtárgyhoz méltó, a műtárgyvédelmi szempontoknak megfelelő állapotban és körülmények között tekinthetik meg a múzeumlátogatók.

Az 1991-től látható kiállítási darabok nagy része a Kék paradicsomhoz hasonlóan restaurálásra szorul. A trilógia méltó állapotban történő visszahelyezése után folyamatosan sort kerítünk a többi kárpit restaurálására is. A befogadó tér adottságai kiválóak, viszont a textilek kezelése méretük és korszerűtlen installálásuk miatt nem megoldott. Páratlan értékük, az ipartörténetben és iparművészetben képviselt egyedi jelentőségük miatt a restaurált darabok védelmére és a többi textil állagmegóvására kiemelt figyelmet fordítunk a jövőben.

Melléklet: fotó a kiállításban történt elhelyezésről.

Pápa, 2021. június 28.

Dr. Méri Edina
szakmai vezető

Gróf Esterházy Károly Múzeum, Kékfestő Múzeum

